

Türk şiirinin anlam haritalarından bir kesit: Yusufçuk Dergisi'nin şiir anlayışı

A section of Turkish poetry in the meaning maps: Yusufçuk Journal's poetry poetics

Ayhan Bulut¹

Received Date: 10 / 02 / 2017

Accepted Date: 22 / 06 / 2017

Öz

Şiirin değeri ve şiire yöneltilen değerlendirmeler, hızlı değişim ve dönüşüm sürecinden etkilenir. Çünkü toplumsal ilişkilerin karmaşıklığı, birçok yönden söz konusu edilen hızlı değişim ve dönüşüm sürecinden beslenir. Kitlelerin dış dünyayı algılamasındaki değişim, sadece şiirin içeriğini değil dilini de dönüştürür. Şiirin değer olarak güçlenmesi ve ya da güçsüzleşmesi, somut dünyaya ilişkin konumu gösteren ideolojik içerikle ilişkilidir. Yusufçuk dergisi, reel yaşamda yaşananların şiirdeki kırılmaları takip ederek şiirdeki bütün sorunların kaynağını tartışmaya açar ve bu sorunları aşma çabalarını sergiler. Türk şiirinin önemli isimlerinin yanında genç şairlerin şiir üzerindeki yazılarına sayfalarında yer açarak, şiir kavramı etrafında geliştirdikleri tavırlarla yeni açılımlara imkân sağlar. Şiirin ne olduğunu sorgulama, Yusufçuk dergisinin temel problemlerinden biridir. Şiire soylu kimliğini kazandırmayı amaç edinen bu sorgulamalar, şiire sağlam değerler bulunmadığı için oluşan boşlukları doldurması bakımından değerlidir. Özellikle dil etrafında yapılan sorgulamalarda doğal dil ve şiirsel dil arasındaki farkların kalınlaştırılması, şiirin yapısını oluşturan öğelerin gelenek ile bağlantısı, şairin tinsel varlığını şekillendiren kültürel değerlerin mizacı dolayısıyla şiiri nasıl etkilediği, şiirin farklı gerçeklik evreni bu açıdan dikkat çekicidir. Bu çalışmada, Yusufçuk dergisinin şiir ile ilgili düşünceleri, kadrosuna kattığı genç yazarların Türk şiirine katkıları, Türk şiirinin sorunsal etrafında açtıkları tartışmalar incelenecektir. Böylece derginin ideolojisi ve poetikası somutlaştırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar sözcükler: Yusufçuk Dergisi, Şiir, Dil, Anlam, Poetika,

Abstract

The values of poetry and poetry are influenced by the rapid change and transformation process. Because the complexity of social relations is nourished by the process of rapid change and transformation that is mentioned in many directions. The change in the perception of the outer world of the masses not only changes the content of the poem but also the language. The strengthening or weakening of poetry as a value is related to the ideological content that shows its position on the concrete world. Yusufçuk dergisi follows the breaks of those living in real life and opens the debate on the source of all the problems in the past and demonstrates their efforts to overcome these problems. In addition to the important names of Turkish poetry, young poets provide space for poetry on their pages, allowing for new developments with the attitude they have developed around the concept of poetry. Questioning what poetry is is one of the main problems of the Yusufçuk magazine. These questionnaires, which aim to make the poetry noble identity, are worthy of filling the gaps formed because there are no good values. Especially, in the questions made around the language, the differences between the natural language and the poetic language, the connection of the elements constituting the poetic structure with the tradition, and how the cultural values that shape the spiritual presence of the poet influenced poetry by reason. In this study, the discussions about the poems of the x magazine, the contribution of the young authors to the Turkish poetry about the staff, and the problematic opening of the Turkish poetry will be examined. Thus, the ideology and poetry of the magazine will be tried to be embodied.

Keywords: Yusufçuk Magazine, Poetry, Language, Meaning, Poetika.

¹ Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı, Türkiye, bulutayhan48@gmail.com.

1. Yusufçuk dergisi ve şiire yolculuk

Yusufçuk dergisi, toplumsal çalkantıların yoğun olduğu bir dönemde yayımlanmış bir şiir dergisidir. Modernliğin getirdiği kopukluk ve toplumsal çalkantıların yoğun olduğu dönemlerde şiir başta olmak üzere sanatın diğer alanlarında bir çekişmenin ve bu çekişmenin de sanatın niteliğini etkilemesi kaçınılmazdır. Yusufçuk dergisi, toplumsal çalkantılar nedeniyle özellikle şiirin niteliğinin, şiire bakış açısının giderek bozulduğuna dair bir inançla yayın hayatına atılır. “*Şiirin sorunlarını gündeme alan bir dergi kimliği ile her sayısında Türk şiirinin önemli adlarına yer veren Yusufçuk dergisinin*” (Ali, 2008) amacı şiire soylu kimliğini kazandırmaktır. Derginin 1. sayısında yayımlanan ve ekonomik kuralların işlediği bir dünyada şiiri çoğaltılabilir bir nesne konumuna düşüren çağın şiire bakış açısının eleştirildiği “*Herkes Şiire Düşman*” isimli yazı, derginin çıkış gerekçesini verir niteliktedir. İyi şiir ile kötü şiirin ne olduğuna dair fikirlerin ileri sürüldüğü yazıda, iyi şiirin yaşama çok şey kattığı ve “sürekli aşk” olduğu vurgulanır. (Ertekli, 1979, 1) Dergi, dönemin edebiyat dergilerine bir alternatif olduğu düşüncesiyle hareket eder. Sayfa dolurabilme kaygısıyla buldukları her şeyi yayımlayarak okura karşı sorumsuz davranan dönemin dergilerini, “*dergilerin, okura ve yazına karşı sorumlulukları vardır*” ilkesine aykırı davrandığı gerekçesiyle eleştirir. Nitelikli dergilerin yeni yazarları ve onların özgün yapıtlarını tanıtmaya gibi misyonu yerine getirdiği için edebiyatımızın ciddi bir şekilde gelişmesine katkı sağladığına inanan Yusufçuk dergisi, okurların yazınsal beğenilerinin de korunması gibi bir sorumluluğu olduğuna dikkat çeker. (Yusufçuk, 1979, S. 11, 1) “*Tek savsözümüz var ‘insanlarımız için şiir’*” (Yusufçuk, 1979, S. 2, 1) ilkesini benimseyen dergi, 7. sayısında “*Kanat Alıştırmaları*” isimli yazıda, dergiciliğe ve şiire bakış açılarını profesyonel bir temel üzerine inşa ederler: “*Yusufçuk bir özentî (amatör) dergisi değildir. Buna karşın, belli bir düzeyin üstüne çıkmış, gördüğü genç ozanların şiirlerini de, zaman zaman, sunmuştur; elbette, bundan sonra da sunacaktır. Yusufçuk’ta kanat alıştırmak isteyen genç arkadaşlarımızı anlıyoruz: şiiri gündeme getirmeye çabalayan bir dergide ilk ürünlerini görmek bir ölçü onlar için... biz, genç arkadaşlarımızdan yakınmalar değil, bizi, ‘vazgeçilmez’ ürünlerle şakına çevirmelerini bekliyoruz.*” (Yusufçuk, 1979, S. 2, 1)

Her edebi tür, kültür ve sanat arasındaki zorunlu korelasyon gereği bağlı bulunduğu toplumun ve yaşanılan çağın nabzını tutar. Bu ilke bilinciyle hareket eden Yusufçuk dergisi de, şiiri toplumdaki ve çağdan soyutlamaz ve şiire güncelin nabzını yoğun bir şekilde tutma misyonunu da ekler. Bu bağlamda Yusufçuk dergisinin ülkenin sıkıntılı günlerinde, güncelden kaçtığı yönündeki eleştirileri reddeder ve güncelden kaçmanın şiirin doğasına aykırı olduğunu ileri sürer. Eleştirilere “*güncelden kaçmıyoruz, ozanın günceli damıtmasını istiyoruz yalnızca... ülkedeki toplumsal ve siyasal olayların şiire yansımaması olacak şey mi? Güncelden şiire ulaşan ozan nerde peki?*” (Yusufçuk, 1980, S. 16, 1) cümleleri ile karşılık verir. Kanıt olarak konusunu güncelden aldıkları için günceli en iyi değerlendirenlerin halk ozanlarını ve günceli kendine özgü biçimle ve dille yansıtan halk şiirlerini gösterir. Gelenekten ve yaşamdan beslenmesi, çağın ve bireyin sorunlarını estetik bir şekilde verme kaygısı gütmesi, dergiyi öncelikle şiirin ne olması gerektiği konusunda arayışlara itmiştir. Bu nedenle şiir ile ilgili düşünce yazılarına dergide sıklıkla rastlanır. Bu yazılar, Yusufçuk dergisinin şiir anlayışını vermesi açısından önem arz etmektedir.

2. Yusufçuk Dergisinin şiir anlayışı

Yusufçuk dergisi, dönemin ünlü şairlerinin yanı sıra genç şairlerin edebi ürünlerine yer verdiği kadar, şiirin anlamı, önemi, işlevi, içeriği hakkında da birçok düşünce yazısına yer vermiş bir dergidir. Bu yazılarda şiir; yaşam, kültür, medeniyet, toplumsal ve politik sorunlarla ilişkili bir

şekilde ele alınarak şiirin ve şairin konumunu kavratmayı öngören yazılardır. Şiirin ne olduğu meselesi derginin başlıca meselesidir. Bu nedenle şiir kavramı sıklıkla tartışmaya açılır.

Yusufçuk dergisi, şiir kavramını açıklarken şiir ve yaşam arasındaki ilişkiye sıklıkla vurgu yapar. Şiir, insan elinden çıkma bir üretim olsa da insanın yaşamla kurduğu bağ neticesinde şekilden şekile giren bir türdür. Yaşamın kendi etkinliğinin şiire yansıtılması, şiiri tanımlama imkânsız bir kavrama dönüştürür. Bu nedenle Yusufçuk dergisinde şiirin ne olduğuna dair düşünce yazılarında, şiirin tanımlanamaz bir tür olduğuna vurgu yapılır. Oktay Akbal, Şiir Nedir? sorusuna “*sözcüklerle yaşam kurmaktır*” gibi tanımlamaların hepsinin yanlış olduğunu, bu sorunun yanıtlanmasının olanaksız olduğunu belirtir. Ona göre şiir ile şiir olmayan tür arasında ince bir sınır vardır ve o sınırın nerden başlayıp nerede bittiğini bilmek zorunludur. (Rıfat, 1979, 2) Şiir ile ozanın yaşamı arasında yakınlık vardır. Her şair, bağlı bulunduğu toplumun kaynaklarından beslenerek yaşamını ve dolayısıyla şiirini zenginleştirir. Şair, yaşamın var olan görünüşlerinden hareket ederek yaşamı kendi ruh dünyasından dönüştürmek suretiyle yoğun bir şekilde anlatır. Böylece şiir, yaşamı yeniden üreterek onun yoğunlaştırılmış şeklini alır. Yabancı yazarların çevirilerine yer veren dergi, Yevgeni Yevtuşenko'nun “Şiir Yaşamdır” yazısını sayfalarına taşır. Şairi, yaşantısı ile şiir arasındaki bağ ile açıklayan yazıda Yevtuşenko, “bir ozanın yaşantısı şiirdir” “şiir yoğun biçimde hayattır” (Yevtuşenko, 1979, 2) tespitinde bulunur. Şiir ve yaşam arasındaki ilişkiyi ele alan Adnan Binyazar'da, şiire diğer sanat dallarından ayrı özel bir yer verir ve şiirin kutsal kitapların tuttuğu yeri tuttuğuna değinir. Binyazar, yazısında, şiirin insanoğlunu büyüleyici, etkileyici ve yaratıcı kaynaklarına götürdüğünü ve böylece her duyarlı kişi, ulus ve toplumun yarattığı şiirle varoluşunu tamamladığı fikrini işler. Bu fikrin gerçekleşmesi, şiirin yaşamla iç içe olması ile mümkündür: “Şiiri yaşamına katarak! Yaşamın dışında kalmış şiir, şiir değildir. Allanmış pullanmış söz yığınları, ilk bakışta çarpar kişiyi. Ama yaşama girmez. Yaşama girmediği için de, bir dönemin, bir an'ın anlatımı olarak kalır.” (Binyazar, 1979, 1)

Şiirin kalıplara dökülemeyen, dondurulamayan sanat ürününün ilki olduğunu ileri süren dergi, “*insanı ve yaşamı değiştirmenin en etkin silahlarından birisi olmuştur şiir. Onu fildişi kuleden tutsak etmek yerine yaşamın içine salmak zorundayız. Bu da toplumcu sanatın, toplumcu şiirin görevi olacaktır. O zaman yaşam bu üstün söz sanatıyla daha duyarlı olacağı gibi, duyarlık işi olan şiir de yaşamla zenginleşecektir*” (Gürler, 1979, 1) diyerek şiir ve yaşam arasındaki ilişkiye dair tavrını netleştirir. Dergiye göre şiir, sanat ürünleri içindeki en özerk türdür. Şiir, gücünü şiir oluşundan bir başka deyişle açıklama, anlatma, tanımlama ve kesin kalıplar koyma yerine sezimleme, duyma, hissetme işi olmasından alır. Şiiri kalıplardan çıkarıp hissetme işi olarak ele almak, bireylerin yaşam tecrübelerine göre zenginleşmesi ve hayatın yeniden yaratılması demekle eşdeğerdir. Bunun için şiir, “*kazmasını yaşamın derinliklerine doğru güm güm vurmali. Oradan ses getirmeli. İnsanın sesini, çılgınlığını getirmeli(dir).*” (Gürler, 1979, 1) Böylece yaşamdan yeni bir yaşamı çıkarmakla kendi özerkliğini ilan eden şiir, hem bitmemiş hem de açık uçlu metinler haline gelir. Buradan hareketle şiire tanımlamanın ve ölçü koymanın, şiirin özüne aykırı olduğu görüşüne varan Yusufçuk dergisi, şiiri, metafizik bir başkaldırı ve sanatsal yaratı olarak yorumlar: “*Dünyayı değiştirme, güzelleştirme kavgasında şiirsizliğin acısını duyuyorum sürekli. Neruda'sız Şili, Lorca'sız İspanya, Guillen'siz Küba, Ritsos'suz Yunanistan, Nazım'sız Türk halkı düşünülmemeyeceği gibi, genel olarak da şiirsiz bir dünya şiirsiz bir dünya düşünemiyorum.*” (Gürler, 1979, 1) Yaşam şiir arasındaki ilişkileri bir bütün olarak değerlendiren Adalet Ağaoğlu' da şiiri yaşamla edinilen deneyimlere dayandırır ve şiir= Ben+Yaşam şeklinde formüle eder. (Ağaoğlu, 1979, 1)

Görüldüğü gibi şiirin dünyayı değiştirip değiştiremeyeceği konusu da Yusufçuk dergisinin üzerinde durduğu konulardan biridir. “Şiirin ne olduğunu anlatmak çok güç” diyen Odysseas Elitis, şairlerin şiir yoluyla insanların bilinçlenmesine katkı sağlamakla değişim yolunda önemli bir adım attığını söyler. Bu değişimin temelinde, yaşamın ezici baskısına karşı şiirin aldığı tavır vardır. Çünkü dünya, Elitis’e göre, karanlık bir dönemi yaşamaktadır. Bu karanlık dönem, insanların içine sirayet etmiştir. Şiirin görevi ise insanların karanlık bölgelerini aydınlatmaktır. (Elitis, 1980, 4) Elitis, şiirin hayata başkaldırı bir yaratı olduğu gerçeğini “*şiir, devrimci niteliklere sahip olan bir masumluk kaynağıdır*” (Elitis, 1980, 4) ifadeleriyle dile getirir. Şiirin doğal bir şey olmadığına, doğallık ve alışılmış şeylerin şiirin düşmanı olduğuna dikkat çeken Mehmet H. Doğan, gerçek şiirin garip gelen, şaşırtan, sezdiren, bulduran ve yaratıcılığa iten şiir olduğunu ve sözcüklerle kurduğu yapının, somutlaştırdığı anlamı ya da yaşantıyı hissettirmesi gerektiğini söyler. Ona göre “*Ustaca çizilmiş bir karikatür gibi olmalı şiir. Üç-beş çizgiyle. Sade. Ama anlamlı.*” “*Yoğunlaşmış bir emek ve yaşantı olmalı(dır).*” (Doğan, 1980, 1)

Yusufçuk dergisi, dönemin büyük şairlerinin şiir kavramı konusunda ileri sürdükleri fikirleri de sayfalarına taşıyarak şiirin ne olduğunu netleştirmeye çalışır. Böylece şiirin bitip tükenmeyen meselelerini çok yönlü bir şekilde ele alır. Necip Fazıl Kısakürek, söz konusu edilen şairlerden biridir. Dergi, Necip Fazıl’ın poetikasında şu cümlelerine sayfalarında yer verirler: “*Nebatlaşmaya doğru giden cemad, hayvanlaşmaya doğru giden nebat, insanoğluna doğru giden hayvan, en sonra da kendisini aşmaya doğru giden insanın, hülasa bütün âlemin; akan su, uçan kuş ve düşünen insanla beraber, bilerek ve bilmeyerek cezbisine sürüklendiği mutlak hakikati aramak yolunda, çocukça, canbazca ve kahramanca bir usul... şiir budur.*” (Fazıl, 1979, 2)

3. Şairden şiire

Sanatın ve şiirin yaratı olarak ele alınmasından sonra sanatçı ve şairi farklı konuma yükseltmiştir. Şair, kendi dışındaki dünyanın ve içinde yaşadığı toplumun kurallarına boyun eğen bir kişilikten, şiirin özünü deneyimleri ile oluşturan egemen bir yaratıcı konuma yükselmiştir. Şair ve şiiri arasındaki ilişki de şiire yönelik bakış açısını etkilemiştir. Gerçekten de şiir, yaratıcısının elinde yeniden üretilince ve kusursuz bir noktaya varınca, oluşum sırasında var oluşunu borçlu olduğu koşulları aşarak şaire bağlanır. Yusufçuk dergisi, şiir kavramını açıklamaya çalışırken şairin egemen yaratıcı kimliğini göz ardı etmeyen yazılara yer vererek şiiri anlamlandırmaya çalışırlar. Yazılarda şairin; varlıkların ve yaşamın benzersizliğini kavradığı, yaşamdan edindikleri tecrübelerle içsel aydınlanmaya yardımcı oldukları vurgulanır. “*Şiirin tüm acılarını, inceliklerini, kıvrımlarını, dalgalarını, gizlerini, kuşkusuz yalnız ozanı bilir. Yoğun, o bilir*” (Yusufçuk, 1979, S.2, 2) cümleleri ile şiirin bir yaratı haline gelmesinde şairi egemen güç konumuna getiren Yusufçuk dergisi, yabancı yazarların “Şiir nedir?” sorusuna yönelik söyleşileri, düşüncelerini destekleyici bir şekilde sayfalarına taşırlar. Octavio Paz, Jean Louis Ezine ile yaptığı bir söyleşide Şiir nedir? Sorusuna şu cevabı verir: “*Şiir nedir*” sorusunu, *şiiri tanımlamak son derece tehlikelidir. Gerçekte şiir yoktur, ozanlar vardır*”... *Bana kalırsa, başlı başına, genel olarak şiir diye bir şeyden söz edilemez. Şiir, şairine bağlı olarak vardır. Onun yazış biçimine, duyarlılığına, sözcük ve konu dağarcığına, şiir anlayışına bağlı olarak vardır. Ama şairine bağlı olarak var olan bu şiirin varoluş biçimi özgüldür. Bir kişiliği simgelerler... Öyleyse bizim şiirle olan bağımız, aslında, her defasında, belli bir şairin şiiriyle kurduğumuz bağıdır.*” (Altıok, 1979, 3) Bu alıntı, sanat yapının etkin öznesinin şair olduğuna göndermede bulunur. Şair, şiirlerde yansıyan dünyanın kusursuz ve çok yönlü yorumcusudur. Her yorum bir kişiliği temsil etmektedir. Kişiliğin arka planında şiir kağıda dökülmeden öncede aktif bir uygulayıcı özne dikkat çeker. Şair

olan bu özne, etkin bir kavrayışla etkin bir yaratma yetisiyle kelimelerin imkân verdiği ölçüde şiirini önceden inşa etmeye başlar. Bu nedenle şiire yansıyan duygu ve okurun anladığı şey, şiirin ne olduğunu verme konusunda yeterli olmayacaktır. Şair ve şiir arasındaki bağ ne kadar sıkı kurulursa şiirin ne olduğuna o kadar yaklaşılabilecektir. Fakat okurun ve şiiri değerlendiren kişinin yaşadıkları, şairin yaşadıkları kadar yoğun olamayacağı için şiir üzerine yapılan tanımlamalar da isabetli olmayacak ve yetersiz kalacaktır.

Şair, şiire özgü zorunlukları keşfettikten sonra iç gerçekleri görür. İç gerçekler; şaire, şiire kaynaklık teşkil eden unsurları dönüştürme fırsatını verir. Bu konuya dikkat çeken Sabahattin Kudret Aksal'ın düşüncelerine dergide yer verilir. Aksal, gerçek şair ve düzmece şairin ayrımını yapar. Gerçek şairin yeryüzünde yitip gitmeyeceğini, düzmece şairin sesinin ise kalıcı olmayacağını ileri süren Aksal'a göre şiir, yaşamın yeniden dönüştürülerek yaratılmasıdır. Dolayısıyla şiir soyutlamadır. "*Bir karanfil üstüne şiir yazılmışsa, karanfil de yenilenmiş, başka bir karanfil olmuştur*" örneği ile şiirin soyut kimliğini somutlaştırır." (Arsal, 1980, 1) Şair varlık karşısındaki konumunu belirleme konusunda diğer insanlardan farklıdır. His dünyası, varlık karşısında daha hassastır. Varlığın oluş tarzını, hassasiyet gereği diğer insanlardan farklı yorumlar. Çünkü madalyonun öbür tarafını görme gibi bir mizacı vardır. Sanatı sanat yapan da dış dünyayı algılama yorumlama farkı olan işte bu mizaçtır. Şair, bu mizaç gereği varlık âlemine ait nesnelere anlatmaktan çok varlık âleminin kendisinde yarattığı his dünyasını ifade için kelimelere başvurur. Fakat kelimelere yüklenen his dünyasının ifadesi, şiirin bütünüyle anlatmaktan aciz kalacaktır. Özdemir İnce'de varlık âlemi karşısında farklı bir şekilde konumlanmış şairin mizacını şekillendiren öğelerden hareketle şiirin bellek, imge, söylem, dil bağlamında yapılan tanımlamalara karşı çıkar ve insanın tinsel varlığının dikkate alınması gerektiği görüşünü savunur. Bütün yaşanmışlıkları kapsayan tinsel varlık şairin zihnini ve yüreğini dolayısıyla şiirini şekillendirir. İnce'ye göre şairin "*yazdığı şiirin nesnel karşılığı insanın zihninde ve tinsel varlığındadır; yani insanın kültürel varlığındadır: savaşlar, yenilgiler, açlıklar, yangınlar, yalnızlıklar, aldanmalar, sevdalar, sömürü, sınıflar savaşı, tutkular, binlerce düşünce, binlerce duygu, insanın yarattığı, yitirdiği sayısız değerler vb. Ozan insan varlığı ve bu varlığın kültürel birikimi karşısında bir ruhbilimci, bir ruh-çözümçü gibi mi davranacaktır? Bana sorarsanız, öyle davranmak zorundadır.*" (İnce, 1979, 3)

Şairin kültürel birikimini oluşturan tinsel varlığını dikkate alan bir başka yazar da Nazım Hikmet'tir. Derginin şiire bakış açısını yansıtan ve Yusufçuk'un birçok sayısında şiir üzerine görüşlerine yer verilen Nazım Hikmet (Ali, 2008), şairi diğer insanlardan farklı tinsel varlığını şiir kavramı bağlamında "*Şiir, bir büyük sergüzeşte atılmak demektir, bir büyük mesuliyetli sergüzeşt. Böyle bir işi ancak geniş soluklu, yüzde yüz inanmış, hudutsuz seven, dövüşen, aklı başında, karınca gibi çalışkan ve görüş sahası kartalınki kadar geniş insanlar başarıyla sona erdirebilir*" (Nazım Hikmet, 1980, 1) sözleri ile ifade eder.

"Şiir Üzerine" isimli yazısında Nedir öyle ise şiir? Sorusunun cevabını arayan Suphi Aytimur da şiirin nasıl yazılacağı ya da nasıl olması gerektiğini belirleme çabasıyla hazırlanan reçetelerin tümünden geçersiz olduğunu vurgular ve şiirin yaratılma sürecini şairin karakter yapısı ile açıklar. Şairin karakter yapısının sağlamlığı ile dili kullanma yetisi ve şiirin içyapısı arasında sıkı bir ilişki olduğunu ileri sürer: *Şiirin içyapısı belki de ozanın iç dünyasından başka bir şey değildir yani etki ve tepkilerle daha çocukluğumuzdan başlayarak gelişen dünya. Aslında bütün sorun bu iç dünyanın içinde kendine en uygun giysileri bulabilmesidir. Bu da kavgasız olamaz. Ne gibi bir kavga diyebilirsiniz. Bir değil iki kavga. İlki kendi içimizde yapılır: Kendime özge iç dünyamı ne ölçüde*

açığa vurmalyım? İkincisi ise, dille yapılan kavga. İç dünyamızın musluğu herhangi bir çağrı-şımlla açıldı, diyelim. Akacak olan şey sel suları gibi boz bulanık olabilir. Bu hammadde, kendisi için dil içinde bir giysi hazırlanırken hem kendisi yorularak kıvamını bulacaktır, hem de üzerine geçireceği giysi, yani dili zorlayarak onu adam etmemizi sağlayacaktır.” (Aytimur, 1979, 3)

Şiir, duyular âleminin değişik etkileşimler ve duygulanmalar sonucunda yoğun ve çok yönlü bir şekilde anlatılmasıdır. Duyular dünyası ile kavranabilir dünya arasında bir bağ kurarak var oluşunu inşa eder. Kısacası şiir var oluşunda kavranabilir dünyanın belirtisini bünyesinde taşır. Şiiri diğer sanat şubelerinden özerk bir konuma getiren bu durum, Yusufçuk dergisinin sayfalarına taşıdığı yazılırla somutlaşır. Mehmet H. Doğan, şiirin değişik etkileşimler ve duygulanmalar olduğu gerçeğini, şiiri sadece düşünce ya da coşku iletimi gibi indirgemeci yaklaşımlara karşı çıkararak anlatır. Ona göre şiiri düşünce ya da coşkuya indirmek demek, insanların erdemlerini tek duygu boyutuna indirmek demektir. (Doğan, 1979, 2) Buna rağmen şiir, düşüncesiz de yazılamaz. Hem şiir yazılırken hem de şiir insanlarla muhatap olurken düşünce şiirin olmazsa olmazlarındadır. Şairin dış dünyaya yönelik düşüncesinden beslenen şiiri “yakalamak için hem kafaca hem de yumrukça çevik gereklidir.” (Cengizkan, 1980, 2)

4. Şiirde anlam

Yusufçuk dergisi, şiirin doğasını anlam bağlamında irdelemeye çalışan yazılara da yer verirler. Duygunun sonsuzluğu, yoğunluğu ve çeşitliliğinin duyular âlemine has dünyayı ifade etmede müracaat ettikleri kelimelerden imgelerden daha geniş geniş şeyler anlattığı, dolayısıyla kelimelerin ve şiirin unsurlarının sonsuz duyguyu anlatmada yetersiz kaldığı düşüncesi yazıların nirengi noktasını oluşturur. Kavranabilir duyular dünyasını dönüştürmede etkin bir görev üstelenen şair; bilincin, kültürün, ortak yaşamın sundukları sayesinde kendine özgü bir sezgisiyle duyular dünyasını yeniden keşfeder. Böylece yeni bir dünya yaratan şiirin sezgi ile ilişkisi kaçınılmaz olarak sorgulanır. Sezgi, tinsel bir deneyimdir. Bu deneyimin duyular dünyası ile ilişkilendirilmesi, şairin anlam evreninden seçilerek gizemli bir hal alır. Ne kadar çaba sarf edilirse edilsin şiirin içindeki gizemli tarafın bütünüyle anlamlandırılması imkânsızdır. Aynı zamanda keşfedilen yeni yeni ve gizemli gerçeklerin dışı yansıtılma isteği, şairi başka insanlarla iletişime geçmesine bu da şiirin anlaşılma problemini gündeme getirmesine yol açar. Şairine göbek bağı ile bağlı olan şiiri anlamaya yönelik bütün çabalar, şiiri anlamlandırmada yetersiz kalacaktır. Yusufçuk dergisi bu konuda şiiri anlamak ile bir takım sözcüklerden, imgelerden ve biçimden kurulu olan şiirin dokusunun farklı şeyler olduğunu, şiirin dokusunun bilinebileceğini fakat şiiri anlamamanın imkânsızlığını ve şiirin ancak sezilebileceğini ileri sürerler. Düşüncelerini “güzellik” ve “sezgi” arasındaki ilişkiyi örnekleyerek kanıtlamaya çalışırlar: “*Güzellik de sezinlenir: Anlamla ilişkisi yoktur ‘güzel’in. Şiire yaklaşmak ondaki güzelliğe yaklaşımdır. Anlamak amacıyla şiire yaklaşan olur mu, bilmem? Anlamak amacıyla şiire yaklaşanlar, şiirin karşısında önceden yenilenlerdir.*” (Yusufçuk, 1979, S.2, 2) Söz konusu edilen yenilginin olmaması için şiirin yaratılmasında bilinç ögesinin okur tarafından dikkate alınması ve okurun şiire yaklaşırken hazırlıklı olması şarttır: “*Demek ki, şiirin yapısında anlamak vardır. Sezinlemek! Şiire yaklaşırken önemli olan budur.*” (Yusufçuk, 1979, S.2, 2)

Dilin yapı birimlerinden biri olan kelimenin şiirin temel ögesi olduğu fikrine Attila İlhan, kökeninde kelimeye ağırlık veren şiirin biçimsel olduğu, biçimsel şiirlerde kelimenin bağımsız bir şekilde kendi başına var olduğu gerekçesiyle karşı çıkar. Şiirin şiirsel değeri, ses ve anlam olmak üzere iki yapı bağlıdır. Şiirin anlam yapısı, kelimelerin ifade ettiği gerçeklikten daha farklı ve çok yönlüdür. Attila İlhan, kelimelerin çağrışım yükünün kelimenin önemini pekiştirdiğini söylese de

sadece kelimelerle yazılan şiirin şiir değil dekoratif unsur olduğunu edebiyat tarihimizden verdiği örneklerle açıklar: “İkinci Yeni’den bazı “müdevver” bazı şairlerimiz, divan ya da Edebiyat-ı Cedide kelimelerini şiirlere serpiştirerek, geçmiş şiirimizle daha ileri konaklarda bütünleştiklerini sanabiliyorlar. Yanlış.” (İlhan, 1979, 1) Şiirin kelimelerle değil de imge ile yazıldığı, imgenin kelime ya da benzetme olmadığı, her ikisini de kullanan duygusal ve düşünsel içeriğin somutlaşma biçimi olduğu, kelimelerin imgenin somutlaşmasına katkı sağladığı ölçüde bir değer taşıdığı ve imgelerin gerçeği estetik düzeyde yeniden yaratmalarına katkıları oranında büyüdüğü fikirleri de Attila İlhan’ın ileri sürdüğü fikirlerdendir. İlhan’a göre Türk şiirinde biçim ve içerik uyumsuzluğu da buradan kaynaklanmaktadır. (İlhan, 1979, 1) Bilgin Adalı’da Alain ve T.S. Eliot başta olmak üzere birçok yabancı şairlerin şiir ile ilgili düşüncelerinden esinlenerek yazdığı “Şiir Nedir?” isimli yazısında, şiirin yasalarının yaşadığımız dünyanın yasalarından farklı olduğunu dil bağlamında açıklayarak şu sonuca varır: “Sözcüklerle kurulan şiiri güzelliğin uyum yoluyla yaratılması diye tanımlayacağım. Onun tek yargıcı beğenidir. Us ve bilinçle ikinci derecede ilgisi vardır... Sözcüklerden oluşan dilsel bir yapıdır. Taş ya da demir değil de dil işçiliğidir.” (Adalı, 1979, 2) Çağrışımlarla yüklü yoğun dil kullanımını meydana getiren dil işçiliğinin şiir dili haline gelmesi, şairin yaşadığı tecrübeyi ve duyguyu canlandırmasına bağlıdır. Bu canlandırma, dilin hayaller ve teşbih gibi unsurlara yönelmesine yol açar. Fakat bu unsurlara şiir dili demek mümkün değildir. (Nazım Hikmet, 1980, 1) Çünkü dilin duyguları canlandırma işi olduğu gerçeği, söz konusu edilen unsurları bir araç konumuna getirir.

5. Dil-Şiir ilişkisi

Yusufçuk dergisinin dil-şiir bağlamında şiirin birimlerini tartışmaya açan Hilmi Yavuz’a ait “Şiirin Birimi” ve Cemal Süreya’ya ait “Şiirin Birimi Sözcüklerdir” isimli yazıları dikkat çekicidir. Hilmi Yavuz, şiirin birimi sözcük mü imge mi? Sorusunu tartışmaya açtığı yazıda, Roman Jakobson’un fikirlerinden hareketle şiirin eğretilmeye dayandığını söyler. Eğretilme, imgelemde biçimlenip denetlenen anlatım düzeylerini temellendirir. Şiiri anlamlandırma sürecinde belirleyici olan imgenin anlatımlaştırılmasının dilsel aracı olan eğretilme, imgelemden kaynaklanan anlamların ortak aracıdır. (Yavuz, 1979, 1) Hilmi Yavuz, şiir dili ile günlük konuşma dili arasındaki farklara da değinir. Düşünceden kaynaklanan düzyazıda, kavramı anlama dönüştüren düzdeğişim’de (metonymie) anlamın tek bir bağlantı ile temellendiği, bu nedenle her cümlenin bir anlamı olduğu, şiirde imgeyi anlama dönüştüren eğretilmenin birden çok bağıntı ile temellendirildiği için bir dizinin birden çok anlamı olduğuna vurgu yapan yazı, Bruno Snell, görüşleri ile sonuçlanır. Snell’e göre imgesel düşüncenin anlatım düzeyine çıkabilmesi için dilsel araç eğretilme iken kavramsal düşünme için düzdeğişimdir. Bu nedenle şiir ne sözcüktür ne de imgedir. Şiirin gereği olan imgenin anlatım düzeyine çıkmasını ve dilde içselleşmesini sağlayan eğretilmedir”. (Yavuz, 1979, 1) Cemal Süreya’da şiir dilinin düzyazıdan farklılığına dikkat çektiği yazısında şiirin temel biriminin sözcük olduğunu söyler. Fakat bu sözcük, düzyazıda iletişim aracı olma işlevini yerine getirmenin dışında şiire ortam ve gövde, duygu düşünce ve hayatın tamamını kapsayan bir işlev yüklenerek dilin kendisi olan bir işleve bürünür. “Dilde çıkan bir yangın... bir zeka yangını, bir duyarlılık yangını” (Süreya, 1979, 1) sözleriyle şiir dilinin farklılığına dikkat çeken Süreya, şiir dilini, yaşanan bir tecrübenin estetik bir düzleme taşınmasının sonucu olarak yorumlar. Denilebilir ki Süreya’ya göre şiir dili, düzyazı gibi ne kadar sonuca götürücü bir işlevi yerine getirirse getirsin şiirin bizzat kendisi içinde barındırdığı iddiayı dile getirir.

Şiirsel dil, hakikatlerin daha derin boyutlarını, uçsuz bucaksız bir tecrübe dünyasını takdim ettiği ölçüde kendi kendine yeten bir olgu haline gelir. İnsanın yaşadığı tecrübelerin bütünü

tahlil etmek yerine birleştirmeyi öngören şiir dilinde temsil edilen ve canlandırılan tutumları ifade etmek için doğal dilden ayrı bir tutum takınması şarttır. Şiirsel dilin doğal dil ile ilişkisi, Yusufçuk dergisinin sayfalarında tartışmaya yoğun açtığı yazılar içinde yoğun bir yer işgal eder. Söz konusu edilen yazılar içinde Mehmet Yalçın, Orhan Veli, Nazım Hikmet, Ayfer Çam, Oktay Rıfat, Samuel R. Levin'in yazıları dikkat çekicidir. Mehmet Yalçın Saussure'un ses-dil ayrımına dair düşüncelerini şiire uygular ve şiirin bir dil olmadığı sonucuna ulaşır. Saussure için dil, soyut bir dil sistemidir ve söz ise dilin somut kullanımıdır. Somut olan sözün arka planında soyut ve toplumsal bir yapı vardır. bu bağlamda dilin özdeksel yapısı olan söz, fiziksel ses yığındır ve dilin özdeksel yapısını oluşturur. Aynı durum dil ve şiir içinde geçerlidir. Kısacası ses, dil için; dil de şiir için bir özdür. Dolayısıyla sesin fiziksel özelliklerini incelemek dil adına uğraş sayılamayacağı gibi, dilin doğal işlevi olan bildirimsel özelliklerini incelemek de şiir adına uğraş sayılamaz düşüncesine varan Mehmet Yalçın, Saussure'un "dil öz değil, biçimdir" ilkesini şiire uygular ve şiir, öz değil biçimdir" der. Buradan dil, nasıl ses değilse şiir de dil değildir" sonucuna varır. (Yalçın, 1979, 2) Ses/dil/ şiir soyutlaması, karşısında şiirin ne dilsel ne de ezgisel ölçütlerle yaklaşılamayacağını ileri süren Yalçın'a göre şiirin doğal dilden ayrı bir düşünülmesi şarttır. (Yalçın, 1979, 2) Orhan Veli' ise doğal dilin bildirimsel özelliğini "Düzyazı dili bir açıklama dilidir. Şiirin açıklamaya dayancası yoktur" (Orhan Veli, 1979, 1) ifadeleriyle şiir dili ile doğal dil arasındaki farkı somutlaştırır.

Şiir dilinin benimsediği dolaylı anlatım ile düz yazı dilinin benimsediği doğrudan anlatımı birbirinden ayırt etmek, kendi içinde bazı çelişkileri bünyesinde barındırır. Düşünce içerikli ve sadece iletişimi amaç edinen düzyazı dilini şiirden dilinden ayrı düşünmek, şiiri düşünceden bağımsız bir noktaya taşır. Oysa düşünmek akli olduğu kadar duygusal bir etkinliktir. Şiiri ve şiir dilini dış gerçeklikten ve bu gerçekliği veren dilden bağımsız olarak düşünmenin sakıncalarına değinen yazılar da Yusufçuk dergisinin sayfalarında yer alır. Bu konuda dikkati çeken yazarlar Nazım Hikmet ve Ayfer Çam'dır. Nazım Hikmet "Şiir Dili Düzyazı Dili" isimli yazıda, düzyazı dilinin konuşma dilinden bilim kitaplarındaki cümle biçimlerine kadar sınırsız anlatım olanakları olduğu halde, şiir dilinin belli biçimlerin kalıbı içinde sıkışıp kaldığı gerekçesiyle şiir dili/düzyazı dili arasındaki ikiliğin ortadan kalmasının gerektiğini söyler. Ancak bu şekilde şiir dili belli kalıpların dışında hapsedebilmekten kurtulur ve düzyazı dilinin geniş olanaklarına kavuşur. (Nazım Hikmet, 1970, 1) Ayfer Çam'da şiirin ölçü, uyak, imge gibi yığınla kuralla tanımlanmasının, şiir dilden soyutlamanın bir sonucu olduğu fikrini ileri sürer. "Şiiri dilden soyutlamak yerine dilin kendisi saymalıyız" (Çam, 1970, 1) ifadeleriyle dil ve şiirin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu gerçeğine dikkat çeker.

Oktay Rıfat şiir dili/konuşma dili ayrımına gidilmesi savının yanlışlığını, şiir-gerçeklik-dil bağlamında ele alır. Şairin ve şiirin tecrübelerini rasyonel dayanaklarından koparmaz. Aristo'nun yansıtma, öykünme anlamına gelen mimesis kavramından hareketle şairin dış dünyadan alınarak içselleştirilen gerçekleri, sözcüklerle yansıttığını ve yansıtılan gerçeklerin de anlatım ya da betimleme olduğunu vurgular. Rıfat'a göre Fransız simgeçileri, yansıtma kuramında değişiklik yaparak anlatma ve betimleme yerine duyurma yeğlediler. Dilin kullanım yöntemini değiştirmek demek olan bu yaklaşımla nesnelere anlatmak yerine duyurmayı ve duyurma da imge ve eğretilmeyi ön plana çıkarmıştır. Rıfat, "Şiir dilinin salt bir duyuru aracı olarak kullanılması, üstelik gerçeğe yan çizerek boş kalıplar peşinde koşulması şiiri çabucak yozlaştırır" (Oktay Rıfat, 1979, 1) ifadeleriyle dile getirir. Dil, insanın hem dünyayı hem de kendi iç benliğini keşfetme imkânını insana sağlar. Dış dünyanın sembolleştirilerek anlatımı demek olan şiir, insan zihnindeki kavram-

lar arasında iletişim kanalı kurarak nesnelere anlamlandırılmasını kolaylaştırır. Şair de kendi yeteneği doğrultusunda dış dünyayı dönüştürür. Başka bir deyişle şair, bağlı bulunduğu kültürün, toplumsal hayatın ve dilin bir parçasıdır. İmge ve eğretilenmenin orijinalliyi her ne kadar onun bireyselliğine bağlı ise de şiirin dilden ayrı ve sadece bir duygulanım işi olduğu görüşü şiir/dil/gerçeklik ilkesine aykırıdır. Çünkü şiir dili de toplumun ortak dilidir ve iletişim kurma yeteneğini de buna borçludur. Şiirin gerçekliği sözcüklerle sembolleştirilerek yansıtan ortak dilden ayrı düşünmemin imkânsızlığını da Ataol Behramoğlu insanlığın ortak dili olan şiiri biz, henüz kendi ortak dilimiz yapabildik mi?" (Yusufçuk, 1979, S.11, 3) sözleriyle şiirin mantıkla ilgisi olmayan, imge ve eğretilmelerle duyguların somutlaştırılması görüşüne karşı çıkar.

Ahmet Kocaman'ın Samuel R. Levin'e ait "Şiirin Gelenekleri" isimli çevirisi, şiir ve dil ilişkisini irdeleyen önemli bir yazıdır. Yazıda şiirin dilden oluşan bir estetik nesne olduğuna vurgu yapılır: "Dilin birinci işlevi bilgi iletme'dir. Böylece şiir, dilin en azından anlaksal ve estetik boyutlarını kapsar." (Levin, 1979, 3) Şiirsel dilin doğal dile estetik bir boyut kazandırması, onun doğal dilden farklı olarak yakalanması ve kavranması gereken bir anlamı olduğunu gösterir. Bu anlamın yakalanması dilbilimsel çalışmalarla mümkün değildir. Çünkü şiir özel bir etkinlik alanıdır ve bu yüzden de ihtiva ettiği anlamın yakalanması dilbilim çalışmaları ile mümkün değildir. Şiir, oluşumu sırasında gelenekten beslenerek dilin var olan sınırlarını aşar ve böylece nesnel dünyayı ortaya koyma şekli bakımından doğal dilden ayrılır. Levin, gelenek ve dil ilişkisi bağlamında şiir olgusuna açıklama getirir ve sanat yapıtının yaratıcısı kimliğine geleneği de ekler. Dilin gelenek süzgecinden geçerek kazandığı mecazi anlam, yan anlam, deyimlerin göndermede bulunduğu anlam dil örüntüleri ve yapılarına yaslanırsa da bu tarz örüntü ve yapıların dilbilimsel bir anlamı yoktur. "Bu nedenle gelenekler seçilmeli ve genel dilbilim çözümlenmesinden ayrılmalıdır. Bunlardan dilbilimsel araçlar olarak değil, özellikle sanatsal yönden ele alındıkları geleneksel görüş açısından yaklaşılmalıdır." (Levin, 1979, 3) Aksi takdirde şiirsel nitelikli öğeler ile dilsel yapıları aynı düzleme indirgeyen ve buna bağlı olarak şiirsel nitelikleri çözümleme dışı bırakan bir durum ortaya çıkar. "Çünkü dilbilimsel çözümlemenin, bir özelliğin şiirsel önemini açıklayamaması, bu özelliğin geleneksel durumunun doğal mantıksal sonucudur." (Levin, 1979, 3)

Yusufçuk dergisinin şiirin ne olduğu sorusuna yönelik sorgulamaları şiirde sapmalar etrafında da irdelenir. Şiirde "sapma; gerek sözcüklerin ses ve biçim özelliklerinde, gerekse dilin sözdizimi açısından niteliklerinde bilinçli olarak değişikliklere gitmeyi, dilde bulunmayan yeni sözcük ve anlatım biçimlerini kullanma eğilimini içerir. Sanatçı bu eğilimle dile yeni bir güç kazandırmayı, göstergeleri ses ve anlam açısından daha etkili kılmayı, okuyanın / dinleyenin zihninde yeni tasarımlar ve duygu değerleri oluşturmayı amaçlar (Aksan, 1993: 166). Şiirsel dilde sıkça başvurulan sapmaların şiirde kullanılan dili doğal dilden ayırdığı gerçeğine vurgu yapan Mehmet Yalçın, Chomsky'nin doğal dili ilgili düşüncelerini merkeze aldığı yazıda şiir dilinin ayırıcı özelliklerini somutlaştırır. Söz konusu edilen yazıda Chomsky'nin doğal dil ilgili düşünceleri şu şekilde özetlenebilir. Sözdizimsel yapı, anlam dâhil her türlü dilsel işlevi belirler. Dilin işleyişi, gönderici ve alıcı arasında her zaman matematiksel bir nesnellik sunmaz. Gönderici-alıcı arasında ortak bir iletişim bilincini korur biçimde kullanmak doğal dilin bir özelliğidir ve biri ötekini bildiriye anlamamasından kendisini sorumlu sayar. Bu nedenle doğal dil toplumsal bir nitelik taşır. (Yalçın, 1979, 1-2) Fakat şiirsel dil, doğal dilin toplumsal işlevinin gözettiği geleneği görmezden gelir. Belli bir kişi ya da toplumu gönderdiği dilin alıcısı gibi gören ve onların bakış açısını önemseyen doğal dilden ayrı bir tavır takınır. Doğal dilin beslendiği geleneğin dışında bir yaklaşımla dili iletişim aracı gibi kullanmaz. Kendi dışında hiçbir şeyi umursamadığı için kendisine bir alıcı

seçme kaygısı yoktur. Bu özelliği ile doğal dilin toplumsal kimliği ile uzlaşır bir tarafı yoktur. İki dilin birbirinden bu kadar farklı bir nitelik göstermesi, dilin anlattığı gerçekler dışında ayrı bir gerçekler dünyasının varlığı ile ilgilidir. Doğal dilin anlattığı gerçekler dünyası, belirlediği alıcının konumuna ve toplumsal niteliğine uygun olması gerekirken, şiirin kendi dışında başka göndergesinin olmaması ve toplumsal bağlayıcılığının olmaması onu doğal dilin gerçekler dünyasından uzaklaştıracaktır. Burada dilin kullanımını belirleyen iki tür gelenek söz konusudur: Dilin dış geleneği ve dilin iç geleneği. Ortak bir onaylamanın sonucu ve bağlayıcılığı olan dilin iç geleneği doğal dilin kullanımını belirlerken özgürlüklere açık ve dil dışı etkenlere bağlı olan dilin dış geleneği de şiirsel dilin kullanımını belirler. Şiirsel dilin yaslandığı dil dışı gelenek, Saussure'nin söz karşısında dil, Chomsky'nin edim karşısında Edinç olarak belirlemek istedikleri olgudur. Dil ya da edinç, dil ortaklıklarının kendi başlarına değiştiremeyecekleri kuralların tümüdür. Tümce kurma biçimi bu kuralların başında gelir. (Yalçın, 1979, 1-2) Şiir, tümce kurma biçiminden doğal dile bağlansa da çarpık ve şaşkırtıcı bir evren kurma yetisi ve imtiyazı demek olan sapmalar onu özerk bir noktaya taşır. Şiir dili bu özerk gücünü dili özgür biçimde kullanmasından alır. Mehmet Yalçın, doğal dil dışındaki gerçeklik algısının dışında çarpık ve şaşkırtıcı yeni bir gerçeklik algısını hissettiren sapmaları, Attila İlhan'ın *Sisler Bulvarı* isimli şiirinden verdiği örneklerle somutlaştırmaya çalışır.

6. Sonuç

Yusufçuk dergisi, 1979 Ocak ayından 1980 Aralık ayına kadar geçen iki yıllık süre içinde kesintisiz olarak 24 sayı yayımlamış bir dergidir. Dergi, 1980'li yılların siyasi atmosferinin etkisiyle giderek artan kutuplaşmaların sanata yansıdığı bir dönemde çıkmıştır. Bu dönem Türk şiirinin kendi kimliğini aradığı çalkantılı bir dönemdir. Bu nedenle farklı açılımların, yeniliklerin ve bakış açılarının şiire damga vurduğu gözlenir. Türk şiirinde yeni ifade yollarının denenmesi, daha özgürlükçü bir yapıya kavuşması ve şiiri hayatın içine katması gibi olumlu gelişmelerin yanında şiirin kendi değerinden soyutlanarak daha sloganik bir yapıya kavuştuğu dikkat çeker. Modern yaşamın her şeyi nesne duruma getiren dayatması, siyasi atmosferin karmaşıklaşmasına bağlı olarak toplumsal bunalımın şiiri bir araç haline getirmesi bunda etkilidir. Doğal olarak şiirin yaşam, dil, gelenek ve kültürle olan ilişkisi, şiire özgünlük katan unsurların neler olduğunu konusunda yanlış değerlendirmeler yapılmıştır. Özellikle sanatın toplumsal bunalımlar ve çelişkilerin farklı kutuplaşmalara yol açması, şiiri araç bir konumuna getirmiştir. Dönemin bu genel havası içinde farklı şiir dergileri yayım hayatına atılır. Bu dergilerden biri de Yusufçuk dergisidir. Yusufçuk dergisi, şiiri kendi özgün değerinden ayırarak onu bir araç konumuna getiren dönemin birçok dergilerinin aksine şiire kendi özgün değerini yeniden kazandırma çabası içerisine giren bir şiir dergisidir. Bu nedenle şiiri, teslimiyetçi anlayışın dışında değerlendirmek yerine, kendi ölçütleri içinde değerlendirmeye çaba göstermiştir. Şiirin ciddi bir iş olduğu anlayışı üzerine inşa edilen bu yaklaşımla şiire hak ettiği değeri vermeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda şiir kavramının ne olduğunu tartışmaya açmışlardır. Şiirin birimleri, yaşam, kültür ve gelenek, dil ve şairle ilişkisini kısacası şiirin biçimlenişini çok yönlü bir şekilde ele aldıkları bu tartışmalarda şiire özgün kimliğini teslim etmişlerdir. Her edebiyat dergisi bir anlayışın sonucudur. Yusufçuk dergisi de sayfalarını açtığı yazılarla şiire bakış açılarını ortaya koyar. Yusufçuk dergisinin sayfalarını açtığı şiir ile ilgili fikir yazıları, derginin şiire bakış açısını veren yazılardır. Bu çalışmada söz konusu edilen yazılardan hareketle Yusufçuk dergisinin şiire bakış açısı ve Türk edebiyatındaki yeri ve önemi somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

Kaynakça

- Adalı, Bilgin. 1979. "Şiir Nedir" *Yusufçuk*, S.1.
- Ağaoğlu, A. 1979. "Neden Şiirsiz Olamayız", *Yusufçuk*, S. 6.
- Akbal, O. 1979. "Bir Soru Bir Yanıt" *Yusufçuk*, Sayı 1.
- Aksal, S. K. 1980. "Sözler" *Yusufçuk*, S. 24.
- Aksan, D. 1993. *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, İstanbul, Be-Ta Basım Yayım.
- Ali, M. "Ali Püsküllüoğlu ve Şiir Dergisi: Yusufçuk", alimustafa.blogcu.com
- Altıok, M. 1979. "Şiir Nedir?", *Yusufçuk*, S. 2.
- Aytımur, S.. 1979. "Nedir Öyle İse Şiir", *Yusufçuk*, S. 6.
- Binyazar, A. "Dozya Hala", *Yusufçuk*, S. 4.
- Cengizkan, A. 1980. "Şiirlemeler", *Yusufçuk*, S. 14.
- Çam, A. 1979. "Şiir ve Dil", *Yusufçuk*, S. 3.
- Doğan, M. H. 1979. "Şiirin Ne olmadığı", *Yusufçuk*, S. 10.
- Doğan, M. H. 1980. "Şiirin Ne Olmadığı Üzerine Düşünceler III", *Yusufçuk*, S. 23.
- Elitis, O. 1980. "İstiyorum ki Şiir İnsanları Aydınlatınsın" *Yusufçuk*, S. 14.
- Erkekli, O.S. 1979. "Herkes Şiire Düşman", *Yusufçuk*, S. 1.
- Güler, M. 1979. "Şiiri Tanımlamak mı?", *Yusufçuk*, S. 7.
- İlhan, A. 1979. Kelime, *Yusufçuk*, S.1.
- İnce, Ö. 1979. "Ahşap Rüzgarı O Eski Üsküdar'ın", *Yusufçuk*, S. 10.
- Kısakürek, N. F. 1979. "Notlar", *Yusufçuk*, S. 1.
- Levin, S. R. 1979. "Şiirin Gelenekleri", A. Kocaman (Çev.), *Yusufçuk*, S. 11.
- Nazım Hikmet. 1979. "Şiir Dili Düzyazı Dili", *Yusufçuk*, S. 3.
- Nazım Hikmet. 1980. *Yusufçuk*, S. 16.
- Nazım Hikmet. 1980. "Şiir", *Yusufçuk*, S. 14.
- Orhan Veli. 1979. "Diyorlar ki", *Yusufçuk*, S. 3.
- Rıfat, O. 1980. "Şiirin Dili", *Yusufçuk*, S. 22.
- Süreya, C. 1979. "Şiirin Birimi Sözcüklerdir", *Yusufçuk*, S. 5.
- Yalçın, M. 1979, "Şiirde Sapmalar", *Yusufçuk*, S. 9.
- Yalçın, M. 1979. "Şiiri Tanıma Denemeleri", *Yusufçuk*, S. 5.
- Yavuz, H. 1979. "Şiirin Birimi", *Yusufçuk*, S. 4.
- Yevtuşenko, Y. 1979. "Şiir Yaşamdır", *Yusufçuk*, S. 1.
- Yusufçuk. 1979. "Notlar", *Yusufçuk*, S. 2.
- Yusufçuk. 1979. "Ortak Dil", *Yusufçuk*, S. 11.
- Yusufçuk. 1979. "Dergiler, Yazarlar, Okurlar", *Yusufçuk*, S. 11.
- Yusufçuk. 1979. "Şiire Yaklaşmak", *Yusufçuk*, S. 2.
- Yusufçuk. 1979. "Şiirler Üstüne Günlük", *Yusufçuk*, S. 2.
- Yusufçuk. 1980. "Sevgili Şiir", *Yusufçuk*, S. 16.

Extended abstract in English

Fast change and transformation movements of a society have a direct impact on the society's kind of hearing and thinking. The style of emotion and thought that is shaped by this effect contains important clues to keep the pulse of the cultural, intellectual, political and literary life in its age and reflects these clues in the written text, especially the magazine book. Literary magazines, which are the carriers of different modes of emotion and thought, both debate the literary movements of the time, the writers, the poets, the new theoretical ideas put forward on literature, and become a documentary that reflects the traces of the era, and the determinants of the new cultural environment by contributing to the cultural environment of the society. Thus, the new literature creates taste. Because the magazines are a communication channel at the same time. An in-depth analysis of the process that contributed to the formation of new pleasures implies that the rugged ground of literary movements is to be studied in a healthy way.

Every literature magazine has ideology and poetry. The removal of the meaning map of the ideology and poetry of literary journals is also important in terms of determining the period of modernization of the society and the changing values brought about in the field of art with this process. Many literary magazines have emerged from the day of our social life to the present day. Yusufçuk magazine, poetry magazine, is one of these magazines. Ali Püsküllüoğlu's responsibility as director is Özcan Yalım's ownership. The magazine Yusufçuk, which started its publication in January 1979, reflects the atmosphere of Turkish poetry in the 1980s. The '80s are a period when political arguments lead to social crises. It is noteworthy that in periods when social crises prevail, the content and the enlightening nature of art are left aside, the relation of art with reality changes. Art In a special sense, poetry becomes an object of ideology.

The point of view for poetry, which inevitably becomes a consumption object within class ideologies and personal ideologies, will also be shaped in the direction of the ruling class. Evaluations of poetry value and poetry are also influenced by fast change and transformation process. Because the complexity of social relations is influenced by the process of fast change and transformation that is mentioned in many directions. The cultural and artistic function becomes increasingly dysfunctional in this process, in which mass communication are required to intervene intensively. The change in the perception of the outer world of the masses does not only change the content of the poem but also the language. The enrichment of the vocabulary, the change that leads to diversification in the mass communication, and the evaluations of the founding elements of the poem are upset. The principles of poetry, the identity of the poet, the relation of poetry to reality, the social and intellectual circumstances that make poetry an object change in the face of exclusion of radical change. Thus, it is necessary to try new and different forms and styles without losing poetry, necessarily expressing the anticipations of life.

Depending on all this, the problem of understanding poetry, the relationship between poetry and the reader, the difference between the natural language and the poetic language, leads to a discussion of poetry outside conventional patterns. The value of poetry depends on the value of the culture it depends on and the environment it consumes. The reproduction and transformation of poetry requires, first and foremost, a cultural environment. That is why every element that leads to the transformation of the cultural circle makes or weakens it in the context of poetic value. The strengthening or weakening of poetry as a value is related to the ideological content that shows its position on the concrete world. The change of the content that affects the responsibilities of the artist and the reader, and the responsibilities of the exponents, has led to new breaks in Turkish poetry and in general the concept of poetry.

The Yusufçuk magazine has opened the debate on the origin of all the problems in the real world by following the breaks of those living in real life and exhibiting their efforts to overcome these problems. In addition to the important names of Turkish poetry, young poets make room for their writings on poetry, allowing new explanations with the attitude they have developed around the concept of poetry. Questioning what is poetry is one of the main problems of the Yusufçuk magazine. These inquiries, which aim to make the poetry noble identity, are valuable in filling the gaps formed because there are no good values in poetry. Especially in the questions made around the language, the difference between the natural language and the poetic language is thickened, the connection of the elements constituting the poetic structure with the tradition, and the cultural values that shape the poet's spiritual existence, Thus, the Yusufçuk magazine, which is trying to reveal the main lines of poetry, also includes the translation of foreign writers and poets in this subject. Thus poetry keeps the container and its surroundings on the agenda in a versatile way. In this study, the arguments about the poetry of Yusufçuk Magazine, the contributions of the young authors to the Turkish poetry about the staff, and the debate about the problematic opening of the Turkish poetry will be examined. Thus, the ideology and poetry of the magazine will be tried to be embodied